

Ystads kommun

BARNETS BÄSTA

Plan för att stärka barns rättigheter i Ystads kommun

Antagen av Kommunfullmäktige 15 mars 2018

INNEHÅLL

Ystads kommuns syn på barn	4
Viktiga begrepp	5
Utgångspunkter för arbetet med barnens rättigheter	6
Prioriterade områden	8
Uppföljning	12
Barnkonventionen	13

SYFTE

Denna plan lägger grunden för ett samordnat och systematiskt utvecklingsarbete. Planen ska fungera som stöd till nämnder och förvaltningar i prioriteringar kring arbetet med barnets rättigheter för att uppnå kommunfullmäktiges övergripande mål utifrån ett barnrättsperspektiv. Det som gäller för nämnder och förvaltningar gäller, i tillämpliga delar, även för bolagen.

ANSVAR

Varje nämnd har ansvar för att barns rättigheter tas till vara i såväl det vardagliga arbetet som vid strategiska beslut. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.

YSTADS KOMMUNS SYN PÅ BARN

Ystad ska vara en kommun där alla barn och unga ska kunna växa upp under trygga och jämlika förhållanden. Att i kommunen anamma ett barnrättsperspektiv handlar om såväl attityder och kunskap som arbetssätt. Det speglar synen på barn som fullvärdiga medborgare och kompetenta individer som ska mötas med respekt i alla sammanhang. Ystads kommun ska systematiskt arbeta för att få barnets rättigheter att genomsyra verksamheter och service samt ge varje enskilt barn möjlighet och stöd i att kunna utöva sina rättigheter.

Barnkonventionen uttrycker ett förhållningsätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra ett enskilt barn eller barn i grupp. Med barn avses alla upp till 18 års ålder. Rättigheterna gäller oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ekonomiska förutsättningar eller sexuell läggning.

VIKTIGA BEGREPP

BARNPERSPEKTIV - VUXNAS PERSPEKTIV PÅ BARN

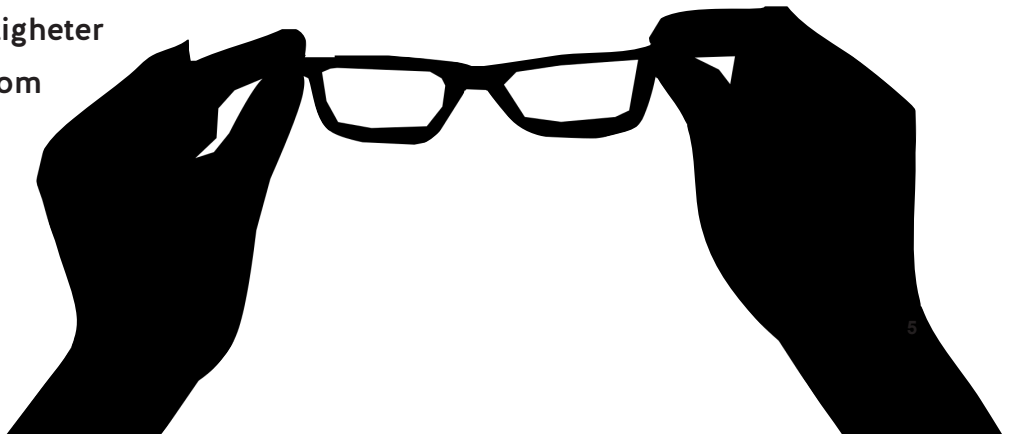
Barnperspektiv är när vuxna försöker sätta sig in i och ta hänsyn till barns situation. Vuxna ska ha ett barnperspektiv för att kunna göra så att det blir på bästa möjliga sätt för barn och att dess rättigheter tillgodoses.

BARNETS PERSPEKTIV - DET SOM VISAR SIG FÖR BARNET

Barnets perspektiv är vad barn tycker. Vuxna ska fråga barn för att få barns perspektiv och frågorna ska ställas på ett sätt som ger barn oavsett ålder möjlighet att kommunicera sin ståndpunkt. Vanliga sätt att beakta barns perspektiv är genom fokusgrupper/ intervjuer eller enkäter.

BARNRÄTTSPERSPEKTIV

Barnrättsperspektivet är mer objektivt. Det är ingen personlig tolkning av vad som är bäst för barnet, utan barnets rättigheter som de är formulerade i barnkonventionen. Om åtgärder eller beslut bedöms få konsekvenser för barnet eller barnen ska hänsyn tas till de mänskliga rättigheter som barn har enligt Barnkonventionen. Att på så sätt säkerställa barnets rättigheter i åtgärder eller vid beslut som rör barn innebär att ha ett barnrättsperspektiv.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR ARBETET MED BARNETS RÄTTIGHETER

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (benämns fortsättningsvis barnkonventionen) definierar i 54 artiklar vilka rättigheter som bör gälla för alla barn i hela världen, oavsett hudfärg, kön, språk, religion, ursprung, funktionsnedsättning eller ställning i samhället. Enligt barnkonventionen är varje människa under 18 år barn. Sverige ratificerade konventionen 1990, vilket innebär att Sverige juridiskt har förbundit sig att följa konventionen och förverkliga rättigheterna för varje enskilt barn.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Riksdagen antog år 2010 en ny strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232). Strategin består av nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige:

1. All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
2. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
4. Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.

5. Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.

6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.

7. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.

8. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.

9. Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Diskrimineringslagen

Diskriminering enligt diskrimineringslagen innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Lagen förbjuder sex former av diskriminering; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier samt instruktioner att diskriminera.

PRIORITERADE OMRÅDEN

För att förstärka arbetet med barnets rättigheter i Ystads kommuns verksamheter har tre lokala prioriterade områden tagits fram. Detta med utgångspunkt i barnkonventionens artiklar, regeringens strategi och de workshops som genomförts med representanter för Ystads kommuns verksamheter samt barn och unga. Dessa områden ska ligga till grund för prioriteringar och avgränsningar i nämndernas arbete för att uppnå kommunfullmäktiges övergripande mål utifrån ett barnrättsperspektiv.

BESLUTFATTARE, RELEVANTA YRKESGRUPPER, BARN OCH VÅRDNADSHAVARE HAR KUNSKAP OM BARNETS RÄTTIGHETER

YSTADS KOMMUNS MÅL OCH STYRDOKUMENT HAR ETT TYDLIGT BARNRÄTTSPERSPEKTIV

YSTADS KOMMUNS VERKSAMHETER SKA STÄRKA BARNETS RÄTTIGHETER GENOM SAMVERKAN

Beslutsfattare, relevanta yrkesgrupper, barn och vårdnadshavare har kunskap om barnets rättigheter

I den nationella strategin framgår att arbetsgivare på kommunal nivå ansvarar för att berörda yrkesgrupper erbjuds systematisk och fortlöpande kompetensutveckling i barnets rättigheter. Det framgår också att barn och deras vårdnadshavare ska få kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken och att vårdnadshavare ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap.

Kunskaps- och kompetenshöjande insatser för förtroendevalda och tjänstepersoner

Förtroendevalda, chefer, berörda yrkesgrupper och centrala stödfunktioner i Ystads kommun ska få mer kunskap inom området. Såväl generella utbildningsinsatser kring barnets rättigheter, hur rättigheterna kommer till uttryck i svensk lagstiftning som verksamhetspecifika utbildningsinsatser som relaterar barnkonventionen till den egna verksamheten ska genomföras.

Kunskaps- och kompetenshöjande insatser för barn och vårdnadshavare

Ystads kommuns verksamheter ska inom sina områden tillhandahålla anpassad information och kunskap till barn och vårdnadshavare om barnets rättigheter och hur rättigheterna kan tillgodoses.

Ystad kommuns mål och styrdokument har ett tydligt barnrättsperspektiv

Konventionen slår fast att varje land som förbundit sig att följa barnkonventionen ska genomföra rättigheterna "till det yttersta av sina tillgängliga resurser". En förutsättning för att systematiskt kunna följa upp och vidareutveckla arbetet med barnkonventionen är att detta integreras i Ystads kommuns ordinarie målstyrning.

Målstyrning

Barnets rättigheter behöver synliggöras i målkedjan och i arbetet med nämndernas åtaganden så att de omsätts i konkreta aktiviteter i förvaltningar och verksamheter. För att säkerställa att barnkonventionen följs ska barnrättsperspektivet även synliggöras och beaktas i kommunens budgetprocess.

Barns levnadsvillkor som underlag för beslut

Aktuell kunskap från relevanta undersökningar avseende barns levnadsvillkor ska ligga till

grund för beslut och prioriteringar som rör barn. Levnadsvillkoren ska synliggöras utifrån ett helhetsperspektiv och granskas utifrån diskrimineringsgrunderna.

Prövning av barnets bästa

För att belysa vilka konsekvenser ett beslut får för barn med utgångspunkt i barnkonventionen har Ystads kommun beslutat att alla ärenden som berör barn ska innehålla en prövning av barnets bästa. Prövning görs genom barnchecklista eller, vid behov, en mer omfattande analys ur ett barnrättsperspektiv.

Ystads kommuns verksamheter ska stärka barnets rättigheter genom samverkan

Kommunen har ansvaret för flera av de verksamheter som rör barns levnadsvillkor och säkerställandet av deras rättigheter. För att möjliggöra en helhetssyn på barn lyfter regeringen i strategin vikten av att samverka, dels inom den egna verksamheten men också med andra berörda aktörer på nationell, regional och lokal nivå med utgångspunkt i barns rättigheter, behov och intressen. Arbetet för barnets rättigheter ska utgöra en del i redan befintliga samverkansstrukturer.

Gemensamma åtaganden

Ystads kommuns arbete för barnets rättigheter bygger på samverkan vilket möjliggör gemensamma aktiviteter mellan nämnderna, förvaltningsövergripande kunskaps- och kompetenshöjande insatser samt gemensamma metoder och arbetssätt.

Kontaktpersoner i förvaltningarna

Samtliga förvaltningschefer ansvarar för att det ska finnas minst en kontaktperson med ansvar och mandat att ge stöd i arbetet att integrera barnrättsperspektivet i respektive förvaltning. Kontaktpersonerna ingår i den kommungemensamma barnrättsgruppen.

Extern samverkan

För att arbetet ska bli effektivt, och samtidigt utgå från ett helhetsperspektiv på barnet och barns behov, krävs samverkan såväl inom och mellan förvaltningarna som med externa aktörer. Ystads kommuns barnrättsgrupp samverkar med aktörer inom relevanta myndigheter, idéburen sektor och forskning utifrån identifierade behov. Genom denna samverkan skapas förutsättningar för lokal förankring samt erfarenhets- och kunskapsutbyte.

UPPFÖLJNING

Gradvis integrering

För att spegla arbetet med en gradvis integrering av barnets rättigheter i befintligt styr-, lednings- och uppföljningssystem följs detta upp genom indikatorer. Uppföljning av dessa sker årligen i årsredovisningen av barnrättsgruppen. Indikatorerna ska, där det är möjligt, brytas ned och analyseras utifrån relevanta faktorer såsom kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ekonomiska förutsättningar.

Indikatorer

Nämnder har åtaganden som leder till att barnets rättigheter tillgodoses och följs upp genom kommunens mål- och resultatstyrning

Förvaltningarna har konkreta aktiviteter för barnets rättigheter som löpande ingår i verksamhetsplaneringen

Antal beslutsunderlag, som indirekt eller direkt berör barn, som innehåller en barnchecklista eller, vid behov, en mer omfattande analys ur ett barnrättsperspektiv

Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper har fått utbildning om konventionen och tillämpningen i respektive verksamhet

Budgetprocessen har ett tydligt barnrättsperspektiv och nämnder redovisar hur barnrättsperspektivet beaktats i processen

Barn har kunskap om sina rättigheter i enlighet med barnkonventionen

För att säkerställa att kommunens arbete för barnets rättigheter leder till en förbättring av barn och ungas levnadsvillkor görs en detaljerad uppföljning i samband med aktualisering eller revidering.

Stöd i barnrättsarbetet

Ledning & Utveckling ansvarar för att samordna den kommungemensamma barnrättsgruppen. Barnrättsgruppen har i uppdrag att stödja förvaltningarna och följa arbetet utifrån planen. Genom gruppen skapas förutsättningar för erfarenhets- och kunskapsutbyte, spridning av resultat gällande barns levnadsvillkor, men också möjligheter att samverka kring gemensamt utvecklingsarbete.

BARNKONVENTIONEN

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling år 1989. Barnkonventionen definierar i 54 artiklar vilka rättigheter som bör gälla för alla barn i hela världen, oavsett hudfärg, kön, språk, religion, ursprung, funktionsnedsättning eller ställning i övrigt. Sverige ratificerade barnkonventionen som ett av de första länderna 1990 och har därmed förbundit sig att förverkliga den.

Barnkonventionen innehåller fyra grundläggande principer. De ska vara styrande för tolkningen av övriga artiklar men har också en egen självständig betydelse. Nedan ges under respektive artikel först en kort sammanfattning och därefter den svenska översättningen av konventionstexten.

Artikel 2: Icke-diskriminering

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

1. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller

vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.

2. Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

Artikel 3: Barnets bästa

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

1. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i främsta rummet.

2. Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och ska för detta ändamål vidta

alla lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.

3. Konventionsstaterna ska säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal, och lämplighet samt behörig tillsyn.

Artikel 6: Rätt till liv och utveckling

Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas.

1. Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.
2. Konventionsstaterna ska till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.

Artikel 12: Åsiktsfrihet och rätten till att bli hörd

Barn har rätt att uttrycka sin åsikt och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad. Eftersom medborgare under 18 år inte har rösträtt är det särskilt viktigt att barn och unga blir lyssnade på

och ges möjlighet att påverka som rör dem.

1. Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

2. För detta ändamål ska barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurreglar, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

Ystads kommun

www.ystad.se